

капрал поліції; похвального листа батькам; почесної грамоти; подяки; походу у звільнення.

Заохочування викликає в курсантів почуття задоволеності й слугує підтвердженням правильності їх дій і вчинків в освітньому процесі, а також здійснює функцію стимулювання й корегування, разом із цим сприяє закріпленню позитивних типів поведінки людини і виявляється в різноманітних формах.

Отже, для забезпечення якісного процесу навчання під час війни, що є певним викликом для всіх учасників освітнього процесу, викладачі мають не тільки знати досконало свій предмет, а бути психологами й дипломатами, і на заняттях створювати педагогічні умови, де окрім методів надання теоретичних знань, використовуватимуть елементи цікавих мотиваційних форм, якісної комунікації, обміну думками, пошуку необхідної інформації, висвітлення актуальних тем, встановлення особистісного зв'язку й психологічної підтримки, що сприятиме засвоєнню вимог професійного спілкування та вдосконалення культури мовлення в здобувачів вищої освіти.

Завацька Л. М.,

Директорка Навчально-наукового інституту психології та соціальної роботи,

кандидат педагогічних наук, професор,

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка,

м. Чернігів, Україна

ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧІВ ЩОДО ФОРМУВАННЯ МИЛОСЕРДЯ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

Підготовка фахівця соціальної сфери до професійної діяльності - складна і багатогранна проблема. Успішне розв'язання її залежить від скоординованої фахової підготовки та педагогічної компетентності викладачів закладу вищої освіти. Заклади освіти, які здійснюють підготовку соціальних працівників та соціальних педагогів є відкритою системою і тому релевантність повсякденного

життя, де відправним пунктом для освітньої діяльності слугують інтереси і життєвий досвід здобувачів, вимагає зв'язку навчального матеріалу з реальним світом.

Сьогодні Україна потерпає від широкомасштабної агресії росії, що викликало величезну кількість соціальних проблем для нашого населення. Як завжди у війну та після неї збільшується кількість осіб, що потребують соціальної допомоги, соціального захисту, соціальних послуг. Саме зараз Українське суспільство перебуває в стані переосмислення ідеалів і виховних орієнтирів, що покликано забезпечити відродження й подальший розвиток нації, держави, особистості і відповідно спонукає до коректного застосування традиційних і пошуку нових шляхів формування морально-ціннісних орієнтацій майбутніх фахівців соціальної сфери.

За таких умов проблема формування почуття милосердя у студентської молоді набуває особливої актуальності, оскільки її вирішення сприятиме, передусім у процесі освітньої, виховної та суспільно-благодійної діяльності, підвищенню рівня сформованості гуманних почуттів, ціннісних механізмів моральної регуляції поведінки особистості, основу яких становлять людяність, милосердя, толерантність.

Міждисциплінарний контекст проблеми формування гуманної особистості, здатної до доброчинства, волонтерської діяльності, прояву милосердя, репрезентовано в дослідженнях філософів, соціальних педагогів, психологів (О. Безпалько, О. Бойко, О. Демчук, Н. Заверико, А. Капська, Т. Титаренко, Т. Тюльпа та ін.).

Аналіз наданих вище теоретико-практичних досліджень свідчить про те, що проблема формування гуманних почуттів та милосердя у молоді на сучасному етапі в Україні є однією з провідних у практичній підготовці фахівців соціальної сфери. Студентський вік є сенситивним для самоусвідомлення власних психічних якостей і рис, прищеплення моральних цінностей;

удосконалення моральної самооцінки; проектування власної поведінки на гуманних засадах; культивування потреби надання допомоги. Відповідно професійна підготовка фахівця соціальної сфери повинна поєднуватися із формуванням гуманітарної культури студентів, з утвердженням гуманістичних пріоритетів у свідомості. Одним з провідних завдань, на нашу думку, є професійна діяльність викладача щодо оптимізації освітнього процесу, зокрема: збагачення змісту обов'язкових компонентів освітньої програми морально-духовними цінностями, що є підставою для формування у студентства милосердя; варіативність спектру вибіркового компонентів освітньої програми з метою розширення можливостей індивідуальної освітньої траєкторії здобувача освіти; залучення студентської молоді до різних видів благодійної та волонтерської діяльності в позааудиторній роботі закладів вищої освіти.

Наразі у навчальному плані підготовки бакалавра з галузі знань «Соціальна робота» ряд освітніх компонентів (Історія соціальної роботи, Соціальна педагогіка, Соціальне виховання, Соціально-педагогічне консультування, Соціальне проектування) відповідно до змісту і структури курсу опосередковано формують соціально-гуманні компетентності особистості: оволодіння знаннями про сутність милосердя, його соціальну значущість та правила вияву милосердної дії; бажання успішно реалізовувати власні моральні потреби та ціннісні установки в благодійній діяльності; реалізація вмінь і навичок милосердної дії; адекватне оцінювання себе та досвіду власної благодійної діяльності.

Важливим напрямом професійної діяльності викладачів щодо формування милосердя у майбутніх фахівців соціальної сфери є введення спеціальних курсів у вибіркові компоненти освітньої програми:

- Волонтерська діяльність,
- Деонтологія,
- Самовиховання і саморегуляція особистості,

- Кроскультурна психологія,
- Благодійництво як моральний феномен ХХІ століття.

Зміст цих курсів забезпечує отримання знань, умінь і навичок, необхідних студентам для участі у благодійних акціях і волонтерських центрах. У межах вивчення зазначених вибіркового компонентів викладачі використовують різні форми організації освітньої діяльності: лекції, практичні заняття, тренінги, дискусії. Виконання індивідуальних і групових творчих завдань, реалізація проєктів спрямовані на оволодіння здобувачами технологіями благодійної діяльності.

Ефективним засобом формування почуття милосердя у майбутніх фахівців соціальної сфери є участь у роботі студентських об'єднань. Так, в ННІ психології та соціальної роботи був створений студентський волонтерський клуб «Volunteam». Завданнями клубу є надання безоплатної допомоги людям, спільнотам, які її потребують та поширення кола морально-етичних знань, формування морального ставлення до оточення. Зазначені завдання реалізуються в активній волонтерській діяльності студентів у громадських організаціях та реабілітаційних центрах міста.

Таким чином, професійна діяльність викладачів щодо формування милосердя у майбутніх фахівців соціальної сфери розглядається як цілісна система, що базується на органічному поєднанні традиційних та інноваційних засобів навчання за принципом їх взаємного доповнення: збалансоване когнітивне засвоєння змісту освітніх компонентів та формування у студентства моральних якостей завдяки залучення їх до різних видів волонтерської та благодійної діяльності.